

Nr 146.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående löne-
reglering för personalen vid barnmorskeundervisnings-
anstalterna m. m.; gifven Stockholms slott den 11 mars
1910.*

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att

dels godkänna de af departementschefen i statsrådsprotokollet förordade stater för allmänna barnbördshuset samt undervisningsanstalterna för barnmorskor i Stockholm och Göteborg jämte de i samma statsrådsprotokoll angifna villkor och bestämmelser för åtnjutande af i staterna upptagna aflöningsförmåner,

dels förklara, ej mindre att en hvar, som med eller efter 1911 års ingång tillträder befattning såsom öfverlärare eller biträdande lärare vid undervisningsanstalt för barnmorskor, skall vara pliktig att underkasta sig nyss berörda villkor och bestämmelser, än äfven att de förutvarande innehafvare af sådana befattningar, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya staten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner af statsmedel, äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension å allmänna indragningsstaten, som dittills tillkommit dem,

dels höja det under rubriken barnmorskeundervisningen och barnbördshusen upptagna anslag med 11,175 kronor, hvarigenom samma anslag, nu 52,358 kronor, komme att uppgå till 63,533 kronor,

dels ock medgifva, att de öfverlärarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna tillkommande ålderstillägg må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min Allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF ADOLF.

P. E. Lindström.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1910.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
              HEDERSTIERNA,
              SWARTZ,
              grefve HAMILTON,
              grefve EHRENSVÄRD,
              MALM,
              LINDSTRÖM,
              NYLANDER,
              VON SYDOW.

Departementschefen, statsrådet Lindström, anförde härefter:

»Vid underdånig anmälan den 14 januari 1910 af anslagsbehofven under riksstatens åttonde hufvudtitel omförmälde jag, att medicinalstyrelsen i underdånig skrifvelse den 9 oktober 1908 gjort framställning om *löne-reglering för personalen vid barnmorskeundervisningsanstalterna* äfvensom att denna framställning den 23 december 1908 remitterats till den under den 3 oktober 1902 i nåder tillsatta kommitté för afgifvande af utlåtande och förslag rörande reglering af statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m. Denna kommitté, till hvilken förut öfverlämnats en tidigare af medicinalstyrelsen i underdånig skrifvelse den 26 maj 1902 gjord framställning i ämnet, har, enligt hvad jag tillika den 14 januari 1910 omnämnde, den 8 december 1909 afgifvit utlåtande i ärendet. Då emellertid frågan vid statsverkspropositionens aflåtande ännu icke blifvit slutbehandlad inom departementet, men för ändamålet erforderligt belopp

Ang. löne-
reglering för
personalen vid
barnmorske-
undervisnings-
anstalterna
m. m.

borde tagas i beräkning vid framläggandet af anslagsbehofven för år 1911, beslöt Kungl. Maj:t på min hemställan föreslå Riksdagen att, i afbidan på nådig proposition angående löneroglering för personalen vid barnmorskeundervisningsanstalterna, för genomförande af ifrågavarande löneroglering beräkna en höjning i ordinarie anslaget till barnmorskeundervisningen och barnbördshusen från dess nuvarande belopp, 52,358 kronor, till 63,548 kronor eller med 11,190 kronor.

Anslagen till barnmorskeundervisningen i Stockholm äro nu uppförda å allmänna barnbördshusets stat. Till en början meddelades också undervisning å allmänna barnbördshuset såväl åt studerande vid karolinska institutet som äfven åt barnmorskeelever. Alltsedan 1860-talet har emellertid barnmorskeundervisningen faktiskt icke ägt rum vid allmänna barnbördshuset, som förbehållits den egentliga läkarundervisningen, utan efter öfverenskommelse med Stockholms stad vid dess barnbördshus. Medicinalstyrelsen föreslår därför i sin förenämnda, år 1908 gjorda framställning, att för vinnande af större reda anslagen till barnmorskeundervisningen i Stockholm skulle utbrytas ur allmänna barnbördshusets stat och särskilda stater fastställas för de bägge anstalterna.

Sedan en i Lund alltifrån slutet af 1700-talet befintlig undervisningsanstalt för barnmorskor blifvit indragen i sammanhang med utfärdande år 1907 af nådig stadga för barnmorskeundervisningen, finnas i vårt land särskilda barnmorskeundervisningsanstalter endast i Stockholm och Göteborg. De för allmänna barnbördshuset och Göteborgs undervisningsanstalt för barnmorskor uppförda anslagen äro enligt den af statskontoret upprättade liggare öfver statsverkets specialutgiftsstater för år 1909 följande:

Allmänna barnbördshuset.	L ö n		Tjänstgöringspenningar		S u m m a	
1 barnmorskelärare.....	3,000	—	1,000	—	4,000	—
1 biträdande lärare, arfvode, enligt kungl. brefvet den 19 maj 1899	—	—	—	—	2,500	—
1 instruktionsbarnmorska, d:o	—	—	—	—	800	—
1 föreständerska	—	—	—	—	300	—
Till vikariatsersättning för barnmorskeläraren, enligt kungl. brefvet den 25 maj 1900	—	—	—	—	125	—
Till lokaler m. m. för barnmorskeundervisning, enligt kungl. brefvet den 9 juni 1905	—	—	—	—	5,000	—
Transport.....	—	—	—	—	12,725	—

	L ö n		Tjänstgöringspenningar		S u m m a	
Transport	—	—	—	—	12,725	—
De, enligt kungl. brefvet den 3 februari 1841, till hyra af vissa lokaler anvisade medel få, enligt kungl. brefvet den 9 juni 1905, användas till täckande af andra behof	—	—	—	—	800	—
Inköp och underhåll af instrumenter	—	—	—	—	75	—
Premier för barnmorskeelever	—	—	—	—	75	—
Understöd åt 12 barnmorskeelever, enligt kungl. brefven den 30 januari 1824 och 20 mars 1858	—	—	—	—	2,532	—
Ersättning för förut erhållen hyra för koppymningshuset, enligt kungl. brefvet den 8 december 1819	—	—	—	—	150	—
För anskaffande och vidmakthållande af erforderlig undervisningsmateriell vid barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm, enligt d:o den 25 maj 1900	—	—	—	—	500	—
Tillökning i anslaget till allmänna barnbördshuset, under villkor att fri boning inom denna inrättning upplåtes för en amanuens och minst åtta på en gång därstädes tjänstgörande medicine studerande, enligt kungl. brefvet den 11 december 1863	—	—	—	—	—	8,028: —
Ytterligare tillökning, enligt kungl. brefven den 18 maj 1878, 19 maj 1899 och 7 juni 1901	—	—	—	—	—	15,500: —
Summa kronor	—	—	—	—	40,385	—
Göteborgs undervisningsanstalt för barnmorskor.						
1 barnmorskelärare	3,000	—	1,000	—	4,000	—
1 biträdande lärare, arfvode enligt kungl. brefvet den 19 maj 1899	—	—	—	—	2,500	—
Transport	—	—	—	—	6,500	—

	L ö n		Tjänstgöringspenningar		S u m m a	
Transport	—	—	—	—	6,500	—
1 förestånderska och instruktionsbarnmorska, arfvode	—	—	—	—	800	—
Till vikariatsersättning för barnmorskeläraren, enligt kungl. brefvet den 25 maj 1900	—	—	—	—	125	—
Till frilärlingars underhåll, hyra, bränsle, lyse, inventarier m. m., enligt kungl. brefven den 2 juni 1893 och 13 juni 1908	—	—	—	—	2,600	—
För anskaffande och vidmakthållande af erforderlig undervisningsmateriell, enligt kungl. brefvet den 13 juni 1908	—	—	—	—	500	—
Summa kronor	—	—	—	—	10,525	—

Anmärkning: Enligt kungl. brefvet den 10 oktober 1879 skall barnmorskelärare vid någondra af förenämnda anstalter, då han åtnjuter tjänstledighet, vare sig från tjänsten i dess helhet eller från föreläsningars hållande, till den vikarie, som kan varda förordnad att hans tjänstgöringsskyldighet bestrida, afstå tjänstgöringspenningarna för den tid, sådant förordnande varar, dock att tjänstgöringspenningarna icke afstås vid ledighet, som inträffar under ferie.

Medicinalstyrelsens utlåtande ^{26/5} 1902.

Sedan genom nådigt cirkulär den 25 oktober 1901 ämbetsverk och myndigheter anbefallts att hvar för sin förvaltningsgren inkomma med utredning, huruvida, under angifven förutsättning, ändringar i vederbörande lönestater kunde anses böra äga rum för tiden efter år 1902, afgaf i anledning häraf medicinalstyrelsen i sin förenämnda skrifvelse den 26 maj 1902 underdånigt utlåtande, hvilket, såsom jag förut omtalat, med skrifvelse den 23 oktober 1902 öfverlämnades till löneregleringskommittén.

Uti nämnda utlåtande framhöll medicinalstyrelsen, att, då barnmorskelärarna på grund af den vetenskapliga utbildning, som af dem fordrades, och deras viktiga ämbetsställning snarast syntes vara att jämföra med ordinarie professorer exempelvis vid karolinska institutet, det kunde ifrågasättas, huruvida icke dem borde tillerkännas jämväl samma aflöningsförmåner, som ordinarie professorer då åtnjöte. Så stor förhöjning, eller med 2,000, högst 3,000 kronor, vore dock enligt styrelsens mening icke erforderlig, dels emedan barnmorskelärarna (åtminstone den i Stockholm) åtnjöte särskild ersättning från kommunen för den läkarvård de utöfvade vid dess barnbördshus, dels emedan de hade tillfälle att genom enskild praktik bereda sig afsevärda inkomster.

Medicinalstyrelsen föreslog därför endast en höjning af tjänstgöringspenningarna från 1,000 till 1,500 kronor samt ett ålderstillägg å 500 kronor efter 10 år.

För biträdande barnmorskelärarna, hvilka så sent som år 1899 erhållit en väsentlig löneförbättring, syntes medicinalstyrelsen någon ytterligare förhöjning ej behöfva ifrågakomma.

Enligt hvad medicinalstyrelsen erinrade, åtnjöto instruktionsbarnmorskan vid anstalten i Stockholm samt förestånderskan, tillika instruktionsbarnmorska, vid anstalten i Göteborg hvar för sig arfvode af 800 kronor och erhöilo dessutom af kommunerna bostad, ved och kost samt särskilda arfvoden för det sjukvårdsarbete, de förrättade på anstalterna. Något behof af tillökning i aflöningen af statsmedel för dessa funktionärer skulle därför, enligt medicinalstyrelsens mening, icke föreligga, därest icke den på senare tider uppkomna sträfvan att för dessa viktiga platser förvärfva kvinnor ur de bildade klasserna förtjänade att understödjas. Men äfven för detta ändamål syntes medicinalstyrelsen en förhöjning med 100 kronor till 900 kronor för det dåvarande vara tillräcklig.

Uti medicinalstyrelsens förenämnda skrifvelse den 9 oktober 1908, innefattande förnyad framställning i ämnet, anförde medicinalstyrelsen följande.

Medicinalstyrelsens und.
skrifvelse
9/10 1908.

Barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg hade under de senare åren undergått så betydande förändringar, att medicinalstyrelsen funnit nödigt föreslå ändringar äfven i de för dessa anstalters tjänstemän m. fl. gällande lönestater.

Styrelsen erinrade till en början om stadgan för barnmorskeundervisningen den 18 oktober 1907. Därigenom hade barnmorskelärarnas åligganden fastställts och ordnats samt läroanstalternas undervisningsplan noggrant bestämts. Bland annat innefattade denna plan, att läseterminer skulle pågå under månaderna april—juni och oktober—december samt att kurser i instrumentförlossningskonst skulle hållas under månaderna januari—mars och juli—september. Några ferier funnes således icke för lärarna, hvilka endast genom att begagna semester eller tjänstledighet kunde bereda sig någon hvila.

Om undervisningen också under en följd af år redan före stadgans utfärdande varit ordnad på hufvudsakligen samma sätt, så hade dess oafbrutna fortgående året om först genom den nya författningen blifvit fastslaget och gjordt till ett bestämdt åliggande för lärarna.

Med den nya stadgans tillkomst hade därjämte den förutvarande läroanstalten i Lund indragits, så att äfven dess elever blifvit hänvisade till

läroverken i Stockholm och Göteborg. Elevantalet hade också vuxit särskildt i Göteborg, där för det dåvarande utexaminerades nästan lika många barnmorskor som i Stockholm eller 50 å 60 om året.

De båda barnbördshusen i Stockholm och Göteborg, till hvilka undervisningen vore förlagd, tillhörde dessa städer, med hvilka särskilda aftal beträffande barnmorskeelevers mottagande vore af Kungl. Maj:t eller, på befallning, af medicinalstyrelsen upprättade.

Hvad Stockholmsanstalten beträffade, hade senast sådant aftal den 9 juni 1905 af Kungl. Maj:t godkänts i enlighet med vissa af Stockholms stadsfullmäktige uppställda fordringar. Uti detta aftal vore med afseende på barnmorskelärarnas åligganden föreskrifvet, bland annat, att läraren och biträdande läraren vid barnmorskeundervisningen skulle vara pliktiga att utan särskild ersättning från stadens sida bestrida de göromål, som borde tillkomma öfverläkare eller biträdande läkare vid stadens barnbördshus.

Visserligen hade stadsfullmäktige icke ännu indragit de arfvoden å 1,500 kronor, som öfverläraren och biträdande läraren hvar för sig af gammalt årligen uppburit från staden för sin verksamhet såsom *läkare* vid barnbördshuset. Men å andra sidan hade ingen förhöjning i arvodet gifvits och syntes icke heller komma att af staden gifvas, oaktadt anstalten, som efter en ombyggnad år 1881 hade 36 sängar och därefter småningom utvuxit, vid barnbördshusets nyligen skedda betydliga utvidgning erhållit 100 bäddar, hvartill i händelse af behof kunde läggas ett afsevärdt antal reservsängar. Läkarsvård måste således gifvas åt ett mycket ökad antal barnsängskvinnor; under det att de nyintagna kvinnorna år 1882 varit 876, år 1892 1,419 och år 1902 2,210, uppginge motsvarande antal år 1907, det första efter nybyggnaden, till 3,241, hvilket antal emellertid under år 1908 syntes komma att ej obetydligt öfverskridas.

Instruktionsbarnmorskan i Stockholm uppbure af staden för sin verksamhet såsom förestånderska 600 kronor om året jämte bostad och kost. Äfven för henne hade arbetet mycket ökats icke blott i sammanhang med anstaltens utvidgning, utan äfven på den grund att eleverna — jämväl enligt stadsfullmäktiges fordran — dåmera skulle bo vid barnbördshuset och där oafbrutet vara under instruktionsbarnmorskans uppsikt.

Vidkommande anstalten i Göteborg erinrade medicinalstyrelsen, hurusom genom nådigt bref den 13 december 1855 ett aftal godkändes, enligt hvilket undervisning för barnmorskeelever anordnades vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset å en särskild afdelning för 15 barnaföderskor. Enligt berörda aftal skulle barnmorskeläraren ansvara för sjukvården å nämnda afdelning »utan att för sistnämnda befattning af staden eller sjukhuset njuta någon ersättning». Aftalet hade öfverflyttats, på enahanda villkor

som förut, med ingången af år 1873 å ett särskildt barnbördshus och slutligen den 1 oktober 1900 på en då nybyggd sådan anstalt. Denna, som under år 1906 mottog 1,322 patienter, rymde efter en år 1908 verkställd utvidgning 96 sängar för förlossningskvinnor.

Den paragraf i gällande aftal, som hade afseende på barnmorskelärarnas tjänsteäliggande, hade följande lydelse: »Den af Kungl. Maj:t förordnade och af staten aflönade barnmorskeläraren skall med biträde af den likaledes af staten aflönade andre läraren vara barnbördshusets läkare och för sjukvården ansvara». Emellertid hade staden åt öfverläraren och biträdande läraren anslagit respektive 1,200 och 800 kronor i årliga arfvoden.

Om förestånderskan sades i aftalet, att hon skulle aflönas af staten men erhålla hyresfritt två lämpligt belägna rum, hvarjämte hon af barnbördshuset kostnadsfritt skulle åtnjuta värme, belysning och lämplig kost. Dessutom uppbure hon emellertid af staden ett arfvode af 240 kronor per år. Något internat för eleverna såsom vid barnbördshuset i Stockholm funnes icke i Göteborg.

För statens barnmorskeundervisningsanstalter i Stockholm och Göteborg hade, erinrade medicinalstyrelsen, den ännu hufvudsakligen gällande aflöningsstaten fastställts år 1879. Enligt 1879 års stat skulle för hvardera anstalten utgå aflöningar till 1 barnmorskelärare och 1 biträdande lärare, till den senare såsom arfvode. Därjämte vore beträffande barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm — eller rättare allmänna barnbördshuset, dit undervisningen af barnmorskor förut hört — upptagna arfvoden för 1 instruktionsbarnmorska och 1 förestånderska. För anstalten i Göteborg vore dessa senare befattningar sammanslagna till en. Emellertid hade de båda anstalterna sedermera blifvit likställda jämväl i afseende på kvinnlig personal, i det att den nyssnämnda förestånderskan i Stockholm fått sin tjänstgöring helt och hållet förlagd till allmänna barnbördshuset och således icke tjänstgjorde vid barnmorskeundervisningen.

Rörande aflöningsförhållandena för personalen vid barnmorskeundervisningsanstalterna yttrade medicinalstyrelsen vidare, att det syntes styrelsen uppenbart, hurusom de i dess ofvan åberopade underdåniga skrifvelse den 26 maj 1902 föreslagna aflöningarna icke numera vore tillräckliga. Den högst betydliga ökningen under de senare åren af alla lefnads-kostnader hade föranlett långt större höjning i aflöningarna för tjänstemän i liknande befattningar än år 1902 kunde sättas i fråga. Därtill komme, hvad Stockholm anginge, den ofvanberörda öfverenskommelsen med stadsfullmäktige af år 1905, enligt hvilken såväl läraren som biträdande läraren förpliktats att, utan ersättning af staden, besörja sjukvården

på stadens nya stora barnbördshus. Medicinalstyrelsen ansåg därför, att ganska stora löneförhöjningar måste vidtagas.

Såsom i viss mån jämförliga med öfverlärarybefattningarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna framhöll medicinalstyrelsen öfverläkartjänsterna vid de hospital, där undervisning ägde rum, nämligen i Uppsala, där öfverläkaren åtnjöte 9,000 kronor (6,500 såsom öfverläkare + 2,500 såsom professor), och i Stockholm, där hans aflöning uppginge till 8,000 å 8,600 kronor (4,000 kronor såsom öfverläkare + 4,000 såsom professor + ett ålderstillägg af 600 kronor), till hvilka förmåner ytterligare komme boställsvåning och en del andra naturaförmåner.

Emellertid ansåg sig medicinalstyrelsen böra erinra, att barnmorskelärarna syntes hafva bättre tillfälle till enskild läkarverksamhet än nyssberörda hospitalsöfverläkare och professorer, hvarför medicinalstyrelsen icke ville för de förra föreslå lika stora aflöningar, som gällde för de senare. Däremot höll styrelsen före, att barnmorskelärarnas aflöning icke borde blifva lägre än professorsaflöningarna vid karolinska institutet, hvilka enligt 1908 års Riksdags beslut bestämts till 5,000 kronor i lön och 2,500 i tjänstgöringspenningar, således tillsammans 7,500 kronor, jämte ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem års tjänstgöring.

I detta sammanhang anmälde medicinalstyrelsen en styrelsens underdåniga skrifvelse bifogad skrift, dagtecknad den 28 augusti 1908, från biträdande barnmorskelärarna i Stockholm och Göteborg.

I denna skrift hade framhållits, att undervisningen vid ifrågavarande läroanstalter fortginge hela året utan afbrott, hvarvid de biträdande lärarna undervisade 3 dagar i veckan, samt att de på grund däraf kunde anses vara i samma behof af kostnadsfri ledighet som öfverlärarna och med biträdande lärarna jämställda öfriga statstjänare. Enligt nådigt bref den 25 maj 1900 hade sådan förmån medgifvits åt öfverlärarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna. De biträdande lärarna anhöllo, att medicinalstyrelsen ville ingå till Kungl. Maj:t med hemställan om propositions aflåtande till 1909 års Riksdag om förmånen af semester jämväl för biträdande lärarna och i sammanhang därmed hemställa om ökning af respektive aflöningsstater med 125 kronor för vikaries aflönande under semestern.

Under erinran att de biträdande barnmorskelärarna åtnjöte af staten 2,500 kronor i årsarfoden, yttrade medicinalstyrelsen vidare, att med den utveckling läroanstalterna fått och då de biträdande lärarna vid semester eller förfall för öfverlärarna borde vara fullt kompetenta att på egen hand leda och handhafva undervisningen, det vore angeläget, att befattningarna finge karaktären af ordinarie tjänster. Med afseende därpå äfvensom af de skäl, som enligt styrelsens mening i allmänhet föreläge för höjda aflö-

ningar, föreslog styrelsen, dels att aflöningen för de biträdande barnmorskelärarna måtte höjas till 3,600 kronor, dels att densamma måtte fördelas i lön 2,400 kronor och tjänstgöringspenningar 1,200 kronor.

I sammanhang därmed framhöll medicinalstyrelsen, att rätt till semesterledighet borde tillerkännas dessa tjänstemän, så mycket hellre som de ej åtnjöte några ferier. Angående semestertidens längd, hvarom de biträdande barnmorskelärarna i sin ofvan omnämnda skrift till medicinalstyrelsen icke uttalat sig, hemställde styrelsen, att den måtte bestämmas till en månad eller lika lång tid, som bestodes provinsialläkare. Vid bifall därtill borde staten för hvardera anstalten ökas med begärda 125 kronor om året såsom bidrag till vikaries aflönande under semestern.

För instruktionsbarnmorskorna, till hvilka de respektive städerna lämnade jämförelsevis mera afsevärda lönebidrag än till läkarna, ansåg medicinalstyrelsen sig sakna anledning föreslå större förhöjning i års aflöningen än den i styrelsens underdåniga skrifvelse den 26 maj 1902 föreslagna, nämligen med 100 kronor eller till 900 kronor.

Vidkommande särskildt befattningarna vid läroanstalten i Göteborg, syntes det styrelsen vara otvifvelaktigt, att dem påhvilande skyldigheter vore rätt mycket mindre betungande än motsvarande arbetsböda i Stockholm, där barnbördshuset vore nära på dubbelt så stort som i Göteborg. Däruti ansåg styrelsen dock icke ligga tillräcklig anledning att ifrågasätta lägre aflöningar i Göteborg än i Stockholm, isynnerhet som elevantalet och således undervisningsskyldigheten på båda ställena dämera vore ungefärligen desamma, och likartade befattningar plägade aflönas med samma belopp. Största skiljaktigheten vid de båda läroverken syntes uppkomma däraf, att eleverna i Stockholm bodde inom barnbördshuset, hvilket icke vore händelsen i Göteborg. Men instruktionsbarnmorskan i Stockholm, som däraf mest berördes, åtnjöte också ett betydligt större arvode af Stockholms stad än hennes ämbetssyster i Göteborg uppbure af denna stad.

Den årliga anslagsökning, som betingades af medicinalstyrelsens gjorda hemställanden, belöpte sig till 9,650 kronor.

Slutligen föreslog medicinalstyrelsen, att staten för allmänna barnbördshuset, som dithills upptagit äfven staten för Stockholms undervisningsanstalt för barnmorskor, måtte delas i två stater, en för hvardera anstalten, hvarigenom större reda skulle ernås. Vid bifall därtill skulle således särskilda stater uppgöras för allmänna barnbördshuset, barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm och barnmorskeundervisningsanstalten i Göteborg.

Vid medicinalstyrelsens skrifvelse fanns fogad en bilaga, utvisande dels fördelningen år 1908 af anslagen till barnmorskeundervisningen och

allmänna barnbördshuset, dels ock de af medicinalstyrelsen föreslagna ändringar uti ifrågasvarande anslag.

Statskontoret.

Öfver den framställning från medicinalstyrelsen, hvarför nu senast redogjorts, afgaf statskontoret på grund af nådig remiss den 14 december 1908 underdånigt utlåtande och anförde däruti hufvudsakligen följande.

Barnmorskelärarna åtnjöte en aflöning af 4,000 kronor af statsmedel äfvensom ett arfvode å 1,500 kronor af Stockholms och 1,200 kronor af Göteborgs stad för deras befattning med läkarvården vid stadens barnbördshus. Medicinalstyrelsen hade för dessa tjänstemän ifrågasatt en aflöning af 7,500 kronor med ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem år, hvilken aflöning, ålderstillägget oberäknadt, innebure en löneförhöjning af mer än 80 procent af deras nu af statsmedel utgående aflöning.

Den sålunda ifrågasatta aflöningen syntes visserligen statskontoret vara ganska högt tilltagen, men som statskontoret icke vore i tillfälle att ingå i bedömande af den reela grunden för den af medicinalstyrelsen gjorda jämförelsen mellan barnmorskelärarnas löneförmåner, å ena sidan, samt hospitalsöfverläkarnas och professorernas vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, å andra sidan, ansåg statskontoret sig icke kunna föreslå någon nedsättning af de påyrkade lönebeloppen, och detta med särskild hänsyn därtill att, enligt hvad i ärendet vore upplyst, de för närvarande till barnmorskelärarna utgående arfvodena från städerna Stockholm och Göteborg när som helst kunde dem fråntagas, i hvilken händelse i deras aflöningar af statsmedel alltså komme att inbegripas ersättning jämväl för den af dem bestridda läkarvården vid de kommunala barnbördshusen.

De för biträdande lärarna och instruktionsbarnmorskorna föreslagna aflöningsbeloppen, respektive 3,600 kronor och 900 kronor, förefölle statskontoret så måttligt tilltagna, att intet skäligen syntes vara att däremot erinra.

Mot förslaget att de biträdande lärarnas aflöning, som för närvarande utginge i form af arfvode, i de nya staterna skulle fördelas i lön och tjänstgöringspenningar hade statskontoret ej heller något att erinra.

Vidkommande frågan om semester för de båda lärarna vid hvarje anstalt, anmärkte statskontoret beträffande den beräknade kostnaden för barnmorskelärarnas semester, att denna af medicinalstyrelsen beräknats till samma belopp, som för närvarande vore i staterna för ändamålet upptaget, eller 125 kronor för hvarje lärare. Då emellertid semestertiden vore afsedd att fortfarande som hittills utgöra en och en half månad, men barnmorskelärarnas tjänstgöringspenningar vore föreslagna till förhöjning från 1,000 kronor till 2,500 kronor, syntes det för semestern erforderliga

beloppet i enlighet därmed få beräknas till 312 kronor 50 öre för en hvar af öfverlärarna.

Den för de biträdande lärarna ifrågasatta årliga semestern af en månad syntes, på grund af hvad i ärendet vore upplyst angående omfånget af dessa lärares arbete, vara af behovet påkallad, och statskontoret hade fördenskull ansett sig böra biträda förslaget i denna del. I afseende å den därför beräknade kostnaden förekomme, att denna upptagits till 125 kronor för hvarje lärare i stället för, såsom synts hafva bort äga rum, med en semestertid af en månad och till 1,200 kronor beräknade tjänstgöringspenningar, 100 kronor. Statskontoret hade inhämtat, att anledningen till att ifrågavarande ersättning upptagits till 125 kronor vore att söka i den omständigheten, att det ansetts blifva förenadt med öfverstigliga svårigheter att mot en ersättning af allenast den på en månad belöpande delen af tjänstgöringspenningarna erhålla kompetent och duglig vikarie. På grund af hvad sålunda blifvit upplyst, hade statskontoret icke ansett sig böra framställa någon anmärkning mot det för ifrågavarande semestervikariat beräknade beloppet.

Beträffande slutligen medicinalstyrelsens förslag till förändrad uppställning af de stater, som bestriddes från åttonde hufvudtitelns anslag till barnmorskeundervisningen och barnbördshusen, hade detta förslag, enligt hvad statskontoret erinrade, sin hufvudsakliga grund i det förhållande, att numera och sedan lång tid tillbaka undervisningen för barnmorskeelever i Stockholm, ehuru lydande under direktionen för allmänna barnbördshuset, vore förlagd till Stockholms stads barnbördshus. Det hade därför synts lämpligt, att det för närvarande å allmänna barnbördshusets stat utgående anslaget, som i sig upptog såväl de belopp, som vore afsedda för barnbördshusets eget behof, som ock de för barnmorskeundervisningen beräknade, uppdelades i två anslag, afsedda, det ena för barnbördshuset och det andra för undervisningsanstalten.

Då den sålunda föreslagna uppdelningen endast komme att i formellt hänseende gifva ett uttryck för en redan faktiskt tillämpad anordning och otvifvelaktigt komme att leda till större reda och öfverskådlighet, ville statskontoret förorda förslaget i denna del.

Vidkommande sättet för uppdelningen af anslaget i fråga biträdde statskontoret i hufvudsak det af medicinalstyrelsen föreslagna. Endast i afseende å ett belopp ansåg sig statskontoret böra något närmare yttra sig.

För närvarande funnes å allmänna barnbördshusets stat upptaget ett belopp af 2,532 kronor till understöd åt 12 barnmorskeelever, hvilket belopp anvisats genom kungl. bref den 30 januari 1824 och den 20 mars 1858. I medicinalstyrelsens förslag vore detta belopp uppdeladt med

372 kronor på allmänna barnbördshuset och 2,160 kronor på undervisningsanstalten.

Då det syntes statskontoret anmärkningsvärdt, att några medel skulle behöfva för berörda ändamål afses vid allmänna barnbördshuset, där, enligt hvad af handlingarna syntes framgå, ingen undervisning för barnmorskeelever numera bedrefves, hade statskontoret i denna fråga förskaffat sig närmare upplysningar och därvid inhämtat, att två barnmorskeelever plägat tidtals tjänstgöra vid detta barnbördshus samt att af nämnda belopp 372 kronor då användts för deras räkning, men att, sedan numera äfven denna tjänstgöring upphört, beloppet disponerats för allmänna barnbördshusets eget behof.

Vid detta förhållande och då det syntes statskontoret mindre lämpligt, att ett af Riksdagen anvisadt belopp till en del toges i anspråk för ändamål, hvarför detsamma icke vore afsedt, ansåg statskontoret, att hela berörda belopp 2,532 kronor borde upptagas under barnmorskeundervisningsanstaltens stat.

Det belopp, hvarmed anslaget till barnmorskeundervisningen och barnbördshuset för genomförande af den föreslagna löneregleringen behöfde höjas, utgjorde, med iakttagande af den, såsom statskontoret påpekat, erforderliga förhöjningen i det för öfverlärarnas semester beräknade beloppet, 10,025 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t vid föredragning af detta ärende den 23 december 1908 förklarar sig ej finna skäl att i anledning af den gjorda framställningen aflåta proposition till 1909 års Riksdag, öfverlämnades, som nämndt, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut handlingarna i ärendet till löneregeringskommittén för att tagas i öfvervägande vid fullgörandet af kommitténs uppdrag.

Framställning
15₂ 1909.

Uti en den 15 februari 1909 till ecklesiastikdepartementet ingifven skrift anhöllo sedermera lärarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna, professorerna M. Sondén och K. A. Walter samt biträdande lärarna vid samma anstalter E. Alin och L. Lindquist, att Kungl. Maj:t måtte anmoda löneregeringskommittén att, så fort sig göra läte, behandla nämnda anstalters löneregeringsfråga samt att denna därefter måtte framläggas till behandling redan vid 1909 års Riksdag.

Under erinran att gällande aflöningar fastställdes för barnmorskelärarna år 1879 samt för de biträdande barnmorskelärarna år 1899 anförde sökandena, hurusom ännu vid sistnämnda tidpunkt undervisningsåret varit uppdeladt i fyra lika delar, två terminer och två mellanterminer. Under

terminerna hade undervisning i den allmänna förlossningskonsten meddelats af läraren 6 dagar och biträdande läraren 3 dagar i veckan. Under mellanterminerna hade läraren undervisat i den instrumentala förlossningskonsten under 1 månad, och under de öfriga 2 månaderna af hvarje mellantermin hade oafbrutet pågått klinisk undervisning, som hade ledts af endera läraren. Sälunda hade under den tid, den biträdande läraren skötte kliniken, läraren kunnat erhålla ledighet och tvärtom.

På grund af ökade kraf på undervisningen hade terminerna ökat samtidigt med att elevantalet växt, och under de senare åren hade såväl den teoretiska som den praktiska undervisningen fortgått oafbrutet hela året om, dock under iakttagande af lärarnas rätt till semester — sådan rätt tillkomme dock icke för närvarande de biträdande lärarna.

Under framhållande att 1907 års stadga för barnmorskeundervisningen syntes hafva fastslagit, att undervisningen skulle fortgå hela året om utan afbrott, ansågo sökandena detta förhållande böra tagas i betraktande vid regleringen af lärarnas och de biträdande lärarnas löner.

Lärarna och de biträdande lärarna hade emellertid icke endast att meddela undervisning, utan de vore äfven öfverläkare och biträdande läkare vid de i förbindelse med undervisningsanstalterna stående barnbördshusen. Dessa senare tillhörde vederbörande kommuner och såsom läkare vore de nämnda lärarna respektive kommuners tjänstemän.

I Stockholm hade alltifrån år 1865, då barnmorskeundervisningen faktiskt öfverflyttades från allmänna barnbördshuset till stadens s. k. provisoriska barnbördshus, läraren varit öfverläkare och därtill antagits af Stockholms hälsovårdsnämnd samt uppburit lön af staden. Sedan nämnda år af hälsovårdsnämnden antagits en biträdande läkare, hade, efter inrättandet år 1867 af den biträdande lärarbefattningen, dåvarande biträdande läkaren förordnats att äfven bestrida befattningen såsom biträdande lärare. Biträdande lärar- och biträdande läkarbefattningarna hade alltsedan varit bestridda af samma person.

Då klientelen vid Stockholms stads barnbördshus, hvilken till en början varit ringa, hastigt började tillväxa, ifrågasattes flera gånger, att öfverläkarens aflöning från kommunen, hvilken utgjorde 1,500 kronor, däraf 1,050 kronor lön och 450 kronor tjänstgöringspenningar, skulle höjas i förhållande till det ökade arbetet. Någon sådan förhöjning hade emellertid icke kommit till stånd, bland annat af den anledning att, då planer till uppförande af nytt barnbördshus blifvit framställda, det varit ovisst, huruvida barnmorskeundervisningen skulle komma att förläggas dit, och sälunda osäkert, huru aflöningsvillkoren skulle bestämmas.

Uti det af stadsfullmäktige gjorda erbjudande angående undervis-

ningens förläggande till stadens nya barnbördshus hade stadsfullmäktige uppställt såsom villkor, bland andra, att läraren och biträdande läraren skulle vara pliktiga att, utan särskild ersättning från stadens sida, bestrida de göromål, som tillkomme öfverläkaren och biträdande läkaren vid barnbördshuset. Enligt kungl. bref den 9 juni 1905 hade detta villkor blifvit godkänt.

Ehuru den nuvarande öfverläkaren och biträdande läkaren icke kunde fränkännas de löneförmåner, som de såsom Stockholms stads tjänstemän åtnjöte (på öfvergångsstat), vore det, enligt sökandenas mening, likväl uppenbart, att förhoppningen att af Stockholms stad erhålla någon löneförbättring bortfallit äfvensom att, när de nuvarande innehafvarna af läkartjänsterna afginge, för deras efterträdare en reduktion af inkomsterna skulle äga rum till ett belopp, motsvarande de nuvarande läkaraflöningarna. Dessa befattningshafvare skulle sålunda komma att få uppbära endast lärarlönerna, hvilka likväl redan såsom sådana ansetts vara allt för knappt tillräckliga.

Å Stockholms stads barnbördshus lämnades ännu år 1882 vård åt blott 876 patienter, hvaremot år 1908 patientantalet uppgick till 3,786. Toge man i betraktande denna utveckling af barnbördshuset och det därmed förbundna, ständigt växande, i hög grad ansträngande och ansvarsfulla arbetet vid förlossningsanstalten, den största i Norden, syntes skäl icke saknas för beviljandet af förbättrade aflöningsförmåner.

Vid barnmorskeundervisningsanstalten i Göteborg vore förhållandena i det hela likartade med dem i Stockholm. Antalet barnmorskeelever hade under de senare åren så ökats, att det vore ungefärligen lika stort som i Stockholm.

Enligt 1907 års stadga för barnmorskeundervisningen vore professorn (öfverläraren) vid undervisningsanstalten i Göteborg likasom motsvarande befattningshafvare i Stockholm pliktig att tjänstgöra såsom öfverläkare och biträdande läraren såsom biträdande läkare. Bestämmelse därom finnes ock i det mellan staten och stadsfullmäktige i Göteborg ingångna kontrakt angående barnmorskeundervisningens bedrivande vid nämnda stads barnbördshus. Enligt sökandenas mening vore i nyssnämnda kontrakt icke klart uttaladt, att, på sätt fallet vore beträffande aftalet med Stockholms stad, lärarna vore förpliktade att utan ersättning från stadens sida bestrida läkartjänsterna.

I Göteborg hade emellertid lärarna under flera år utan särskild ersättning skött läkartjänsterna, men, sedan ett nytt barnbördshus blifvit uppfördt och klientelen visat stark tillväxt, hade stadsfullmäktige funnit

skäligt att bevilja läkararfvoden till belopp af respektive 1,200 och 800 kronor.

Dessa arfvoden vore dock enligt sökandenas uppfattning satta alltför lågt, men, sedan i 1907 års stadga fastslagits lärarnas skyldighet att tjänstgöra såsom läkare, komme efter all sannolikhet arfvodena att förblifva vid nuvarande storlek, såvida de icke blefve indragna. En förbättring af de utaf statsmedel utgående aflöningarna syntes sökandena fördenskull i hög grad behöflig.

Sökandena omnämnde äfven, att de icke kommit i åtnjutande af något dyrtidstillägg.

Slutligen framhölls, att instruktionsbarmorskorna, med hänsyn till deras maktpåliggande och ytterst ansträngande arbete, syntes vara förtjänta af någon aflöningsförbättring.

Sedan Kungl. Maj:t vid föredragning den 5 mars 1909 af ifrågavarande ansökning förklarar sig ej finna skäl att aflåta proposition i ämnet till 1909 års Riksdag, blef, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut, ansökningen öfverlämnad till löneregleringskommittén för att tagas i öfvervägande vid fullgörandet af det kommittén gifna uppdrag.

Den 8 december 1909 afgaf kommittén, såsom förut omtalats, betänkande, innefattande förslag till lönereglering beträffande undervisningsanstalterna för barnmorskor. I detta betänkande har kommittén för egen del anfört hufvudsakligen följande.

Löneregleringskommittén.

Såsom förut nämnts, åtnjöte en hvar af barnmorskelärarna (d. v. s. de båda öfverlärarna, professorerna) för närvarande af statsmedel 4,000 kronors aflöning, däraf 3,000 i lön och 1,000 i tjänstgöringspenningar. Af vederbörande kommuner uppbyure de i egenskap af öfverläkare aflöningar, i Stockholm 1,500 kronor och i Göteborg 1,200 kronor. De åtnjöte sålunda för närvarande resp. 5,500 och 5,200 kronor i sammanlagd aflöning från stat och kommun.

Med hänsyn ej mindre till den vetenskapliga utbildning, som kräfdes för ifrågavarande befattningshafvare, än äfven till de synnerligen maktpåliggande och ansvarsfulla åligganden, som tillhörde dem i deras dubbla egenskap af öfverlärare och öfverläkare, syntes det kommittén uppenbart, att dessa aflöningsbelopp vore alldeles för låga.

Medicinalstyrelsen hade i sin underdåniga framställning den 9 oktober 1908 uttryckt den mening, att aflöningen för ifrågavarande befattningshafvare icke borde blifva lägre än hvad som vid 1908 års riksdag bestämdes för flertalet professorer vid karolinska institutet, eller 7,500 kronor, däraf

5,000 kronor i lön och 2,500 kronor i tjänstgöringspenningar, jämte 600 kronors ålderstillägg till lönen efter fem år.

Kommittén instämde utan all tvekan i hvad medicinalstyrelsen sålunda anført och ansåge fördenskull, att öfverlärarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna borde komma i åtnjutande af motsvarande aflöningsförmåner.

Emellertid vore att märka, att det af Stockholms kommun lämnade bidrag till vederbörande lärares aflöning med all säkerhet komme att indragas vid nuvarande tjänst innehafvares afgang på grund af den öfverenskommelse, som år 1905 träffades mellan staten och Stockholms stad angående barnmorskeundervisningens anordnande vid stadens nya barnbördshus. Enligt denna öfverenskommelse skulle nämligen, såsom förut nämnts, både öfverläraren och biträdande läraren vid barnmorskeundervisningen vara pliktiga att utan särskild ersättning från stadens sida bestrida de göromål, som borde tillkomma en öfverläkare eller biträdande läkare vid stadens barnbördshus.

Hvad barnmorskeundervisningsanstalten i Göteborg anginge, syntes aftalet mellan staten och Göteborgs kommun vara sådant, att de för närvarande till öfverläraren och den biträdande läraren utgående arfvoden kunde när som helst indragas. I hvarje fall kunde de ej med säkerhet påräknas för de nuvarande tjänst innehafvarnas efterträdare.

De aflöningsförmåner, som vid nu förestående lönereglering beträffande barnmorskeundervisningsanstalterna ansåges böra tillerkännas vederbörande lärare, syntes alltså böra i sin helhet uppföras att utgå af statsmedel, men tillika bestämmelse meddelas i syfte att, hvad nu särskildt anginge öfverlärarna, aflöningarna af statsmedel skulle minskas med de belopp, som från vederbörande kommuner utginge till dessa befattningshafvare såsom öfverläkare vid städernas barnbördshus.

De biträdande lärarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna åtnjöte för närvarande af statsmedel arfvoden å 2,500 kronor vardera samt af vederbörande kommuner respektive 1,500 kronor (i Stockholm) och 800 kronor (i Göteborg).

Såsom i fråga om öfverlärarna borde, äfven hvad de biträdande lärarna anginge, stadgas, att de aflöningar af statsmedel, som kunde varda bestämda för dem, skulle minskas med hvad kommunerna för ändamålet anvisade.

Om nu emellertid aflöningen till biträdande lärare sattes till det af medicinalstyrelsen föreslagna belopp, 3,600 kronor, skulle följdén blifva den, att nuvarande biträdande läraren vid barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm, om han inginge på ny stat, skulle få sin aflöning minskad

från 4,000 till 3,600 kronor, medan den nuvarande innehafvaren af motsvarande befattning i Göteborg finge sin nuvarande aflöning 3,300 kronor höjd med 300 kronor.

I betraktande af ifrågavarande befattningars viktiga och ansvarsfulla beskaffenhet förefölle det kommittén, som om de af medicinalstyrelsen föreslagna beloppen, om de minskades med kommunernas anslag, blefve allt för låga, och kommittén hade fördenskull ansett sig böra ifrågasätta deras höjning till 4,000 kronor, fördelade i lön 2,500 kronor och tjänstgöringspenningar 1,500 kronor.

Då de ifrågavarande befattningarna syntes vara att betrakta såsom öfvergångsplatser, hade kommittén, i likhet med medicinalstyrelsen och statskontoret, ansett sig icke böra hemställa om ålderstillägg åt innehafvarna af samma befattningar.

Däremot hade kommittén, lika med de nämnda myndigheterna, funnit sig böra tillstyrka en årlig semester af en månad för biträdande lärare vid barnmorskeundervisningsanstalt.

Genom bifall till hvad kommittén föreslagit i fråga om aflöning åt biträdande lärare undginge man att, i strid mot vanliga regler, behöfva såsom vikariatsersättning vid ifrågavarande tjänstinnehafvares semester anslå högre belopp än å semestertiden belöpande tjänstgöringspenningar.

Instruktionsbarnmorskorna uppbure för närvarande af statsmedel hvardera 800 kronors arfvode, hvartill för år 1909 syntes böra komma extra lönetillägg, för instruktionsbarnmorskan i Stockholm 120 kronor och för den i Göteborg 96 kronor. Till instruktionsbarnmorskorna lämnades därjämte af vederbörande kommuner, såsom ersättning för sjukvårdsarbete, bostad, med värme och lyse, samt kost äfvensom till instruktionsbarnmorskan i Stockholm kontant 600 kronor samt två ålderstillägg, hvartdera å 100 kronor, efter 5 och 10 år, och till instruktionsbarnmorskan i Göteborg 240 kronor.

Med hänsyn till de extra lönetillägg, som för närvarande utginge till instruktionsbarnmorskorna, och i betraktande af deras tränga arbete ansåge kommittén det af statsmedel till dem utgående arfvodet böra bestämmas till 1,000 kronor. Att från detta arfvode till någon del afräkna värdet af de förmåner, vederbörande kommuner lämna instruktionsbarnmorskorna, borde enligt kommitténs förmenande icke kunna ifrågakomma.

Då sistbemälda båda befattningshafvare torde kunna komma i åtnjutande af pension såsom barnmorskor, syntes intet vara att erinra däremot att deras aflöning af statsmedel fortfarande uppfördes såsom arfvode, allrahelst de enligt stadgan för barnmorskeundervisningen antoges med tre månaders uppsägning.

Då instruktionsbarnmorskorna otvifvelaktigt hade ett synnerligen ansträngande arbete, hade kommittén velat framhålla angelägenheten däraf, att dem måtte kunna beredas en årlig semester af en månad, när sådant utan olägenhet kunde äga rum; och hade kommittén för sådant ändamål ansett anslaget i stat till vikariatsersättningar under semesterledigheter böra ökas med 75 kronor för hvardera barnmorskeundervisningsanstalten.

Kommittén ansåge sig böra meddela, att statsmedel till belopp af 2,000—3,000 kronor årligen under åtskilliga år varit anvisade å extra stat till anordnande af repetitionskurser i Stockholm, Göteborg och vissa år äfven i Lund för äldre barnmorskor äfvensom till beredande, så vidt ske kunde, af fri bostad eller hyresbidrag åt deltagarinnor däri under den tid, de genomginge dessa kurser, samt att af dessa medel arfvoden jämväl utgått till öfverlärare, biträdande lärare och instruktionsbarnmorskor vid barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg.

Då det emellertid syntes vara ovisst, om och i hvad mån dylika kurser för framtiden kunde komma att anordnas, hade kommittén ansett sig sakna anledning att vid afgifvande af förslag till reglering af löneförhållandena vid barnmorskeundervisningsanstalterna taga hänsyn till nyssberörda arfvoden, helst som vid eventuellt anvisande framdeles af anslag till dylika kurser hänsyn syntes, om så ansåges lämpligt, kunna tagas till den löne-reglering, som blefve fastställd för barnmorskeundervisningsanstalterna.

Mot hvad som af statskontoret anförts i fråga om kostnaderna för semester åt öfverlärarna vid nämnda undervisningsanstalter samt i fråga om ändring i allmänna barnbördshusets och undervisningsanstalternas stater hade kommittén icke funnit något att erinra.

Öfver kommitténs förslag har slutligen medicinalstyrelsen den 10 januari 1910 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, däruti styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes till 1910 års Riksdag aflåta nådig proposition i ämnet i enlighet med samma förslag.

Departements-
chefen.

Behovvet af förbättring i öfverlärarnas vid barnmorskeundervisningsanstalterna löneförmåner, som ej undergått förändring sedan år 1879, synes mig påtagligt. Kommittén har förklarar sig utan all tvekan instämma i medicinalstyrelsens förslag, att dessa öfverlärare skulle erhålla samma afföningsförmåner som dem, hvilka nyligen tillerkänts flertalet professorer vid karolinska institutet. Jag anser mig så mycket hellre böra biträda detta förslag, som det på dessa öfverlärare hvilande arbete uppenbarligen är såväl till sin natur synnerligen kräfvande och ansvarsfullt som till sin omfattning betydande.

För vikariatsersättning under öfverlärarnas semester bör beräknas det af statskontoret i sådant afseende angifna belopp.

Att förbättrade aflöningsförmåner beredas barnmorskeundervisningsanstalternas öfriga personal, finner jag likaledes väl på sin plats, och jag ansluter mig i allo till det af kommittén därutinnan framlagda förslag. I likhet med kommittén anser jag äfven att, i sammanhang med fastställandet af nya stater, bestämmelse bör meddelas i syfte att, så länge från vederbörande kommuner ersättningar utgå till öfverlärarna och de biträdande lärarna i deras egenskap af öfverläkare och biträdande läkare vid städernas barnbördshus, aflöningsarna af statsmedel skola minskas med motsvarande belopp.

Äfven den gjorda hemställan om rätt för de biträdande lärarna och instruktionsbarnmorskorna till semester anser jag mig böra understödja.

Förslaget att från allmänna barnbördshusets stat utbryta de anslag, som afse barnmorskeundervisningen, och upptaga dessa i en särskild stat för barnmorskeundervisningsanstalten i Stockholm synes mig välbetänkt samt ägnadt att bringa reda och befordra anslagens riktiga användning. Någon svårighet att särskilja de olika posterna möter heller icke. Af de under allmänna barnbördshusets stat nu uppförda anslag, tillhopa 40,385 kronor, disponeras för närvarande sammanlagdt 25,300 kronor på allmänna barnbördshuset. Sistnämnda belopp fördelar sig sålunda:

1 förestånderska	kronor	300: —	
till inköp och underhåll af instrument	»	75: —	
» premier för barnmorskeelever	»	75: —	
enligt nådigt bref den 8 december 1819 kronor	150: —		
» » » 3 februari 1841 »	800: —		
» » » 11 december 1863 »	8,028: —		
» » » 18 maj 1878	» 15,500: —		
» » » 19 maj 1899			
» » » 7 juni 1901		24,478: —	» 24,478: —
Af anslaget å 2,532 kronor till understöd åt 12 barnmorskeelever ett belopp af	»	372: —	
	Summa kronor	25,300: —	

Anslaget å 75 kronor till premier åt barnmorskeelever uppbäres visserligen för närvarande af allmänna barnbördshuset, men utbetalas därifrån omedelbart till barnmorskeläraren för det med anslaget afsedda ändamål. Detta anslag bör gifvetvis utan vidare öfverflyttas på barnmorskeundervisningsanstalten. Likaledes bör naturligtvis, på sätt jämväl statskontoret framhållit, det förhållandet upphöra, att för allmänna barnbördshusets eget

behof användes ett belopp af 372 kronor utaf det till understöd åt visst antal barnmorskeelever afsedda anslaget å 2,532 kronor. Den obetydliga minskning i barnbördshusets inkomster, som en rättelse härutinnan medför, kan ju uppenbarligen icke afsevärdt inverka på dess ekonomi, hvilket vederbörande också på framställd förfrågan bekräftat. Öfriga förut angifna anslag skulle allmänna barnbördshuset naturligtvis fortfarande få disponera, liksom anslagen till barnmorskeundervisningen, oafsedt de förändrade aflöningsförmånerna, böra förblifva orubbade.

Med upptagande af de utaf mig förut förordade aflöningsförmåner för barnmorskeundervisningsanstalternas personal samt med anslutning till hvad jag här senast anfört, skulle således staterna för allmänna barnbördshuset och barnmorskeundervisningsanstalterna erhålla följande utseende:

	Kronor	öre	Kronor	öre
<i>Allmänna barnbördshuset:</i>				
1 förestånderska.....	300	—		
till inköp och underhåll af instrumenter	75	—		
till barnbördshusets öfriga verksamhet jämlikt särskilda kungl. bref beviljade medel.....	24,478	—	24,853	—
<i>Undervisningsanstalten för barnmorskor i Stockholm:</i>				
	lön.	tjänstgöringsp.		
1 öfverlärare	5,000	2,500	7,500	—
1 biträdande lärare	2,500	1,500	4,000	—
1 instruktionsbarnmorska, arfvode			1,000	—
vikariatsersättningar under semester för öfverläraren, biträdande läraren och instruktionsbarnmorskans			512	50
premier för barnmorskeelever			75	—
understöd åt 12 barnmorskeelever			2,532	—
för anskaffande och vidmakthållande af undervisningsmateriell.....			500	—
till lokaler m. m. för barnmorskeundervisning			5,000	—
Transport	—	—	45,972	50

			Kronor	öre	Kronor	öre
Transport			—	—	45,972	50
<i>Undervisningsanstalten för barnmorskor i Göteborg:</i>						
	lön	tjänstgöringsp.				
1 öfverlärare	5,000	2,500	7,500	—		
1 biträdande lärare	2,500	1,500	4,000	—		
1 förestånderska och instruktionsbarnmorska, arfvode			1,000	—		
vikariatsersättningar under semester för öfverläraren, biträdande läraren och förestånderskan-instruktionsbarnmorskan			512	50		
till frilärningars underhåll m. m.			2,600	—		
för anskaffande och vidmakthållande af undervisningsmateriell			500	—	16,112	50
Summa			—	—	62,085	—

Anm. 1. Efter fem år kan lönen för öfverlärare höjas med 600 kronor.

Anm. 2. Så länge från vederbörande kommun ersättning utgår till öfverlärare eller biträdande lärare i hans egenskap af öfverläkare eller biträdande läkare vid kommunens barnbördshus, skall aflöningen af statsmedel minskas med ersättningen motsvarande belopp.

Enligt de under år 1909 gällande staterna utgjorde statsanslagen till allmänna barnbördshuset och undervisningsanstalten i Stockholm för barnmorskor 40,385 kronor samt till undervisningsanstalten i Göteborg 10,525 kronor eller tillhopa 50,910 kronor. Ökningen skulle sålunda vid bifall till mitt förslag uppgå, ålderstillägg oberäknade, till 11,175 kronor. Härvid bör dock erinras, att vederbörande kommuner för närvarande bidra till öfverlärarnas och de biträdande lärarnas aflöning med tillhopa 5,000 kronor, hvilka, såsom jag förut framhållit, böra tills vidare afräknas från de för barnmorskeundervisningsanstalterna föreslagna statsanslag. Intilldess ändring i fråga om dessa bidrag kan varda vidtagen, utgör kostnadsökningen för statsverket sålunda, ålderstillägg oberäknade, allenast 6,175 kronor. Tages hänsyn till extra lönetillägg, som utgått på senare tiden, varder kostnadsökningen ännu något mindre.

De ålderstillägg, som föreslagits för öfverlärarna, torde få utgå af åttonde hufvudtitelns gemensamma anslag till ålderstillägg. Då öfverlärarna hittills icke varit berättigade till ålderstillägg, kommer alltså, vid bifall härtill, utgifterna å nyssberörda anslag att i någon mån ökas.

Beträffande villkoren för de nya löneförmånernas åtnjutande torde i tillämpliga delar böra gälla hvad som vid senast fastställda löneregleringar plägat föreskrivas. Jag får alltså, i anslutning till hvad jämväl kommittén härutinnan förordat, hemställa, att för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som jag föreslagit för öfverlärare och biträdande lärare vid barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg måtte fastställas följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att innehafvare af sådan befattning skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af barnmorskeundervisningen eller eljest i allmänhet kan varda stadgad;

att med befattning af ifrågavarande slag icke må förenas annan tjänst å rikets eller Riksdagens stat, ej heller annan befattning hos kommun än befattning vid det barnbördshus, där barnmorskeundervisningsanstalt är förlagd;

att med befattning af ifrågavarande slag ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej, hvad angår öfverlärare, Kungl. Maj:t och, hvad angår biträdande lärare, medicinalstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid barnmorskeundervisningsanstalten, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit befriad från tjänstgöring, utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som erfordras för befattningens uppehållande eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänstinnehafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af medicinalstyrelsen

pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej medicinalstyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall för öfverläraren, eller när det erfordras för beredande af semester åt denne, biträdande läraren skall vara skyldig att, om han förordnas att bestrida öfverlärarbefattningen, bestrida densamma mot åtnjutande, i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men i senare fallet af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning är i staten medgifven, tidpunkten för förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor, att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester; skolande härvid iakttagas, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänst-åldern blifvit uppnådd, och bör löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester årligen må, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjutas af öfverlärare under en och en half månad samt af biträdande lärare under en månad;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen utgår till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att afgå från tjänsten äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension är stadgadt vid tiden för den nya statens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen; samt

att den, som tillträder den nya staten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Slutligen torde böra meddelas erforderliga bestämmelser för öfvergång till den nya staten.

Jag hemställer alltså, det Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att *dels* godkänna de nu af mig förordade stater för allmänna barnbörds-huset samt undervisningsanstalterna för barnmorskor i Stockholm och Göteborg jämte nyss omförmälda, för åtnjutande af däri upptagna aflöningsförmåner föreslagna villkor och bestämmelser,

dels förklara, ej mindre att en hvar, som med eller efter 1911 års ingång tillträder befattning såsom öfverlärare eller biträdande lärare vid undervisningsanstalt för barnmorskor, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser, än äfven att de förutvarande innehafvare af sådana befattningar, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya staten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner af statsmedel, äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension å allmänna indragningsstaten, som dittills tillkommit dem,

dels höja det under rubriken barnmorskeundervisningen och barnbörds-husen upptagna anslag med 11,175 kronor, hvarigenom samma anslag, nu 52,358 kronor, komme att uppgå till 63,533 kronor,

dels ock medgifva, att de öfverlärarna vid barnmorskeundervisningsanstalterna tillkommande ålderstillägg må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg».

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i nåder bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Christer d'Albedyhll.